

<http://www.arianafghanistan.com>

۲۰۱۸/۰۱/۰۳

داکتر محمد ایمل

دجدي شپږمه او د افغان ملت غميزه

د جدي شپږمه هغه توره ورځ ده چې روسي بنکيلاګرو د ټولو نړيوالو اصولو پر خلاف په يوه غريب خپلواک او بې پرې هيواد يرغل وکړ چې په نتيجه کې يې يو نيم مليون افغانان شهيدان، پنځه مليونه کډوال او په لکونو کونډې، يتيمان، بورې وورې، معلولين او معيوبين راته پريښودل او خپله روسي بنکيلاک درې وړې شو.

هغه ملت چې د خپل پت او عزت د ساتلو لپاره هر وخت د غليم په مقابل کې متحد او يو لاس وو د بيلګې په توګه د پاکستان په مقابل کې د سفربري اعلان ټول وروڼه قومونه داسې سره ودرېدل چې پنجاب پرته له جنگ هر ډول خبرو اترو ته راضي شو او بيا د روسي بنکيلاګرو په مقابل کې بيا هم وروڼه قومونه داسې سره ودرېدل چې د روس پوزه يې په خاورو و موبنله خو متأسفانه روسانو مخکې له وتلو د پلورل شويو کړيو چې د جمعيت تنظيم، شوراى نظار او کارملي پرچميانو په واسطه د قوم، ژبې، سمت او مذهب تر پوښښ لاندې د افغان واحد ملي اډانې ته سخت ګوزارونه ورکړل چې نن بعضی پلورل شوي د افغان له وياړلې نوم منکر خو بيا په خورا بې شرمي د افغان حکومت د ننه په لور ترينو کرسيو او يا هم په پارلمان کې په دندو بوخت دی او خپلو بادارانو ته جاسوسۍ کړې او بعضی بيا د حکومت څخه بهر په ليکنو او ګردې ميزو وروڼو قومونو ته د فيل، خر، آس او سپيو خطاب کوی خو دا زهريات زموږ په ټولنه کې د روسي، ايراني، پاکستاني او امريکايي جواسيسو لخوا قصداً او عمداً کيږي خو تر څنګ يې يو تعداد مريض قوم پرستان هم شته چې وړنو قومونه په جنگ اچوي خو دا ټول د روسي يرغل پايلې دي.

د دغه ليکنې هدف هغو پوښتنو ته ځواب موندل چې لدې ډيرو افغانانو سره دي خو دا هغه وخت ښه روښانه کيږي شي چې د ک. ج. ب. يا د سى. آى. اى. پټو لاسونو ته لاس رسې پيدا شي او يا هم د ح. د. خ. هغه لوړپوړي چارواکي چې مستقيماً يې پدې لوبه کې لاس درلود او يا هم په جريان د حوادثو کې وو. خو متأسفانه د ح. د. خ. لوړپوړي چارواکي يا هيڅ نه وايي او که لږ او ډير يې که وايي هم درواغ وايي.

بنده د هغه پټو لاسونو بعضی اړخونه راسپړلي چې روسي جنرالانو د روسي بنکيلاک له درې وړې کيدو وروسته ليکلي دي.

ځينې يې داسې انگيري چې امريکايانو روسان په دام کې واچول چې د ويتنام کساد ور نه واخلي خو آيا دا رښتيا دی که هسې د "مومن خان" د ښامار قصه ده "بريژنف" د شوروی د هغه وخت مشر دا فيصله په داسې وخت کې کړي وه چې د نړي هيڅ ځواک له مسکو سره د سرجنګولو جرأت نه درلود امريکا په ويتنام کې د روسانو په مستقيمه

مرستي داسی شکست خورلي وه چی نور ورسره د دی توان نه وه چی کوم جدی او رغنده عکس العمل ویني او هم په نړیوالو پښو کی ورځ په ورځ په شا تلل خو برخلاف د دنیا په هرگوت کی انقلابی او کودتایی بدلونونه یا کمونیستی وو او یا هم روس پلوه او ددی ترڅنگ په امریکا کی قدرت د دیموکراتانو په لاس کی وه او دوي تاکنی هم پدی شعار گتلي وی چی د امریکا داخلی وضعیت ته تر بهرنیو مسایلو زیاته پاملرنه وکړي او د روسانو سره له مقابلي ډډه وکړي راځي دا هرڅه د روسانو د بی شرم یرغل نه په افغانستان کی د امریکا ځواب د "جیمی کارتر" په ژبه رالند کړو:

امریکا د افغانستان په آزاد هیواد د شوروي اتحاد فوځي تیري په کلکه غندي او که د جنوب په لوري (پاکستان) د دیورند تر کرښی اوړي بیا به امریکا جدی عکس العمل وښي ددی دریځ معنی دا وه چی افغانستان خو ولاړ د روسی بنامار په خوله کی هسی هم د امریکا د نفوذ په ساحه کی نه وه غم د کراچی د بندر خوره چی د هند سمندر درنه و نه نیسي.

"لینوید بریژنف" په دهلي کی د یوه خبري کنفرانس په ترڅ کی وویل:

د افغانستان په سرحداتو کی چي کومي پښي راولاړي شوي د دريو مياشتو په موده کی به حل و فصل شي او پدي هیواد کی به کامل امنیت برقرار شي خو دا د بریژنف خیال پلو وه. په داسی وخت کی قبر ته ولاړ چی په زرگونو روسی سرتیرو او منصبدارانو تابوتونه یی ولیدل.

دوهم نظر دا دي چي روسانو د تزار له وخت څخه دا پلان درلود چي افغانستان لاندي او د هند سمندر ته ځان ورسوي او تر څنگ يي د هند د حاصلخیزه ځمکي څخه پښه، بسمتي وریجي او چایي را غنیمت کړي دا هغه شیان دي چي د روسانو شونډې ورپسي پولي کیدي خو دا کار دومره آسانه هم نه وه په ۱۸ پېري کی انگریزانو افغانستان بفر زون اعلان کړ چی نه به انگریز لښکر کشي کوي او نه هم روسان خو تزاریانو په پوره حوصلي او چل د مرکزي آسیا امیرنشینان ځپل تر هغه چی پنجاهه او مروه یی هم ونیول نژدي اتیا کاله کم و زیات يي د دوستي په جامه کی افغانان وغولول خو افغانی زعامت د روسانو په بد نیت پوه وو خو چاره يي نلره پدي چي غرب د امریکا په مشري افغانستان د خپل کنترول په حوزه کی نه حساب وو پدي چي افغانستان د شرق په حوزه پوري مربوط وو او د ۱۸ پیري بفر زون لا پر ځای وو پدی تفاوت چي د انگریزان په عوض به روسان دا منطقه کنترولوي، لکه څنگي چي پورته ذکر شول روسانو د خپلي پراختیا غوښتنی سیاست په اساس همیشه غوښتل گرمو اوبو ته ځان ورسوي په اتلسمه پیري کی هدف د لوي جغرافیي جوړول، وگړنیز کنترول، د خامو محصولاتو مفت ټولول او وروسته له جوړولو بیرته پي همدی خلکو خرڅول، خو په نولسم پیري کی ددی تر څنگ روسانو د کمونیستی تفکر په صادرولو او هم د خلیج د نفتو د صادراتو د کنترول په منظور چي د غربی بلاک لپاره يي د شارگ حیثیت درلود د هند د سمندر د کنترول لپاره مټي راوغښتلي چي د هدف ته د رسیدو په خاطر يي باید اول افغانستان لاندي کړي وي خو د افغانستان لاندي کول بیا دومره آسانه نه وه لکه د آسیایي میانه امیرنشین چي په یوه پیاله تورو چایو له لاسه ولاړل دلته امپراطوریو سرونه خورلي وو نو ځکه روسانو په ډیر احتیاط او تدبیر د دغه میرني ملت د لاندي کولو پلانونه سنجول د روسانو بی شرمه او ناکامه یرغل هسي تنها د غوايي د کودتا د شرمښانو د غوښتنو او قدرت ساتلو په اساس نه وه شوي بلکي ح. د. خ. ورته زمینه مساعده کړه چي روسانو خپل ادلي هدف ته ورسوي.

د روسانو شوم عزایم تر بل هرچا "بنادروان امیر عبدالرحمان خان" ته ښه معلوم وو پدې چې یو عمر یې له روسانو سره په تبعید کې تیر کړي وو نو ځکه امیر د روسانو شوم اهداف خپلو اخلاقو ته په واضیحو الفاظو کې توضیح کړی وو هغه داسې چې د روسانو راتگ یې افغانستان ته د فیل د حرکت سره په ځنگله کې تشبه کړی وه او همغسې هم وشول لکه څنگه چې بنادروان امیر عبدالرحمان خان ویلي وو.

د هغه پټو لاسوونو په اساس چې روسي مقاماتو د جگړې نه وروسته د کتابو، مقالو او مصاحبو له لاری افشا کړي دا په ډاگه کوي چې "نورمحمد تره کي" او "حفیظ الله امین" په کراتو او مراتو د روسي مقاماتو څخه غوښتي وو چې د ج. د. خ. په قدرت کې د ساتلو په منظور خپل عسکر افغانستان ته راوستوي خو روسانو دې کار ته له عاجل اقدام ډډه کوله صرف د مشاورینو په رالیگلو او همدا راز په جگړیزو شوبلو او ملکي مرستو یې له منفور رژیم څخه ملاتړ کا خو "تره کي" او "امین" پدې مرستو نه قانع کیدل خصوصاً د هرات د فرقي له سقوط وروسته "تره کي" او "امین" له روسانو څخه د مستقیم مداخلې غوښتنه وکړه چې د بیلگې په ډول د هغه مهم لاسوند بیان چې په هغه کې "تره کي" او "امین" له روسانو څخه په ۱۹۷۹ کې په مکرر ډول غوښتي چې د رژیم د ساتلو په خاطر روسي فوځ افغانستان ته واستول شي:

د اپریل په څورلسم له روسانو و غوښتل شول چې پنځلس تر شلو پوځي څرخکي له عملې سره یو ځای راوستول شي.

د جون په شپاړسمه د بگرام او شینډنډ د هوایي ډگرونو د ساتنې په موخه د روسي ټانکستانو غوښتنه.

د جولای په یولسمه د کابل د امنیت په خاطر د څو خاصو کنډکونه غوښتنه.

د جولای په نولسمه د دوو فرقو د استولو درخواست.

د جولای په شلم، یو ویلسم او څلور ویلسم بیا هم د روسي فوج غوښتنې په مختلفو عباراتو د "تره کي" او "امین" لخوا شوي وو او دا لري د ۱۹۷۹ دسمبر تر اولسمه چې پکې له شوروي اتحاد نه دا غوښتنه شوي وه چې خپل گارنیزونو ته د افغانستان د لویو لارو په ساتنو کې مرسته وکړي لنډه دا چې اوه ځله "امین" د عسکرو د استولو غوښتنه کړي او دیارلس واړه "تره کي". با وجود د روسانو د منفي ځواب د روسي عسکرو د رالیږلو په ارتباط خو په ډیر پټ شکل د همدې کال د مې له میاشتی روسانو خپل څلویښتم لښکر چې اکثریت یې تاجکي روسانو وو د راتلونکي یرغل لپاره په افغانستان کې د آمادګي تمرینات ورکول دا چې په کوم تاریخ یرغل به کیدا دقیق معلومات نشته خو دا هر څه هغه وخت سریع شول چې "تره کي" د "امین" لخوا خفک شو د "تره کي" مرګ په مالیخولیایي "بریژنف" ډیر بد اثر وکړ او د "امین" د پرځولو لپاره یې د خاص او چټک غبرګون امر د روسیه دفاع وزارت او ک. ج. ب. ته ورکړ خو په عین زمان کې د "امین" د اغفال په خاطر یې د افغان شوروي د خلل ناپذیرې دوستي شعار روسانو زمزمه کاوا چې پرته له دروغ او دوکي بل څه نه وه خو "امین" لکه زیرک مرغه یوه دوه مخیزه لوبه شروع کړي وه چې د روسانو څخه د لازیاتو امتیازاتو د اخیستو په خاطر او یا هم ممکن دا به یې درک کړي وه چې د روس باور یې له لاس ورکړي نو د روس له نړیوال حریف امریکا سره د روابطو د ښه کیدو تلاشونه یې شروع کړل چې په منظم ډول یې د امریکا د شازدایفیر سره ملاقاتونه او د امریکا د کلتوري مرکز بیا رغونه او همدا راز د پاکستاني مقاماتو

او افغان مجاهدينو سره د ارتباط کړي جوړي کړي وي خو "امين" دا هر څه د خپل قدرت د بقا لپاره کول او مجاهدينو قطعاً ورباندې باور نه درلود پدې چې "امين" له "تره کي" سره چې په هر مجلس کي به لاسونه بنکولول کومه وفا ونکړه نو د خپلو عقيدتي مخالفينو سره جورجاري هم هسي دوکه بازي وه خو دغه دوه مخي سياست د "امين" د ديکتاتوري موده نوره هم را لنډه کړه.

روسانو هر کله چې افغاني حکومتو خپل د سياست لوري د شرق څخه غرب او يا هم اسلامي هيوادو ته متمایل کړي جدي غبرگون يي يا پټ او يا هم په ښکاره ډول ښودلي چې بهترين مثال يي د شهيد موسی شفيق د حکومت د سياست تغيير ورپسې د شهيد محمد داود خان د حکومت په بهرني سياست کې تغيير باعث د غوايي د خونړي کودتاه او همدا راز د "امين" رژيم د ختمولو هوډ هم هغه وخت گړندي شو چې د امريکا سره يي د روابطو د ښه کيدو څرک وليدل شو خو بعضي نور عوامل هم سره يو ځاي شول چې روسان يي يرغل ته و هڅول لکه د ايران شيعيي انقلاب، د کابل د رژيم ورځ په ورځ کمزوري کيدل، د ملک په مختلفو برخو کي ملي قيامونه حتی په مرکز کابل کي د چندوالو او بالاحصار قيام نه تنها خلقيان وارخطا کړل بلکي د روسانو لپاره هم د جدي تشويش لامل شول، د عسکري فرقو تسليمي مجاهدينو ته، د مجاهدينو غښتلتيا او د منطقي او نړيوالي ټولني حمايت له مجاهدينو څخه او همدا راز د سمرقند او بخارا د آزادي شعارونو دا او دې ته ورته عواملو په گډه روسان دېته وهڅول چې د "تزار" او "لينين" خوبونو ته د عمل جامه ور واغوندي.

په همدې وخت کې په کابل کې د شوروي سفير "ح. امين" ته خبر ورکړ چې شوروي پوځونه افغانستان ته په لاره دي او "ح. امين" هم لارښونه کړي وه چې له روسانو سره په راتگ کې هراړخيز همکاري وشي پدې ارتباط درستيزوال جنرال بابه جان ته هدايت ورکړ چې د څلويښتم پوځ له قوماندان جنرال "يو توخانيوف" سره په گډه کار وکړي نو پدې سند کې دا واضيح شوي چې د روسانو په راتگ کې خلق او پرچم دواړه مسؤول دي.

که دا ټولي خبرې دا روسانو د ناکام يرغل په مورد کې را ټولي شي ليکوال دې نتيجه ته رسي چې روسانو له ډير پخوا غوښتل چې ځان د هند سمندر او لويې وچې ته ورسوي چې د افغانستان له نيولو پرته دا کار ناممکن وه خو افغاني کمونيستان د خپل کور دروازه ورته خلاصه کړه او د تاريخ نام بدې وگټله.

مور افغانان بايد پدې پوه شو چې په سياست او نړيوالو اړيکو کې عواطف، دوستي او ورورولي، مذهبي ور وري، ايډيالوژيکي همفکري، فرهنگي او لساني مشترکات او اخلاقي نورمونه ټول د ملي منافعو تر سپورې لاندې وي خو متأسفانه نيم قرن روسانو د دوستي اخلاص ناپذير په نامه زموږ مشران و غولول حال دا چې روسانو خپله توسعه طلبې کوله اوس مو هم ناتو او امريکا د ديموکراسي تر شعار لاندې غولوي او سياست وال مو په واز کومي چيغې وهي چې که امريکا نه وي د اردو، پوليسو، خادبانو او مامورينو معاشات خو دولت نه شي پوره کولي اعاشه، اباطه او تجهيز يی لا پرځاي پرېرډه ځيني بيا تردې هم پښې وراړې وي وايي پاکستان به مو پنځمه صوبه کړي او د شمال په واک، ځواک، مافيا او فساد ککره ډله بيا کوکي وهي طالب و داعش می آيد زه ټولو ته دا وایم امريکا او ناتو د افغانانو له غمه ځان مرگ ته ندي ورکړي خپلې گټې پالي مور يوه معاش ته احتياج کړي يو خو دوي د ترليونو گټو ته ملا ترلي زه د بی. بی. سي. هغه راپور په اساس چې د جدي د شپږمي په مناسبت يي جوړ کړي وه تاسي ته وړاندې کوم

ولی هر زبرخواک د افغانستان د اشغال خیالونه کړي؟ او اوس عملاً امریکا ورپکې نیښتي ده، پخوا خو د هند د طلايي مرغه نیول هدف وو یعنی افغانستان د هند دفاع کوله خو اوس بیا د هند خبر نده نوي نري نوي پښې هغه دا دي:

د افغانستان جیوپولټیک موقعیت چې د امریکا لپاره د امنیتي څلورلاره اهمیت لري له همدې ملک څخه چین، روس، ایران، پاکستان او مرکزي آسیا نظارت کوي خو ددې تر څنګ چین او هند افغانستان ته د اقتصادي او ترانزیتی څلورلاري په سترګه کوري او امریکایي بنامار اوس ورباندې پورت دي او تر خپتې لاندې یې د نیویارک تایمز د راپور په اساس چې په ۲۰۱۳ کې نشر شوي د نري دلیتیومو لوي ترینه زیرمه په غزني کې پرته ده، د مس عینک کان د چپلي د مسو سره همسري کوي، د وسپني غټ ترین کان، د زمرودو کان چې د کولمبیا له زمرودو یې هم جنسیت ښه دي او هم یې مقدار، لاجورد، طلا او د گازو ظرفیت یې نیم د عراقو د گازو د ذخایرو په برابر دي او د هلمند او هرات یورانیم لا تر اوسه چا ندي اندازه کړي خو روسانو، انگریزانو ښه پریمانه غلا کړل اوس نوبت د امریکا دي چې تالا یې کړي اوس دا واضح ده چې غریب افغانستان تر ځمکې لاندې بډاي ترین هیواد دي خو دا چې ولی له دغه خدایي نعمت کار نشو اخیستي مختلف عوامل لري خو تر ټولو لوي عاملونه یې د ملي حکومتونو او با جرائته ملي مشرانو تشه ده. کي چیرې افغان حکومت خپلې ملي منافعې د نړیوالو سره د متقابلې همکاری په اساس جوړې کړي بیا صرف یو یا دوه معدن هم ټول افغانان بسیا کولي شي او همدا راز د ناتو او امریکا سره په ستراتیژیک تړون کې تجدید نظر او د اډو په مقابل کرایه د اردو او پولیسو د تمویل او تجهیز لپاره کافي دي. خو د ملي خاینانو په موجودیت کې چې صرف د خپل قدرت او جیب په غم کوي دا بیا شوني نده چې له امریکا وروسته به بل زورواک په دغه پاک خاوره یرغل ونکړي نو له تیر تاریخ څخه په زدکړي ټول افغانان خاصناً هغه چې دعوا د مشري کوي خپلې ملي منافعې باید په هیڅ صورت د نورو تر منافعو قربان نکړي او هر څوک چې په هر عنوان د افغانستان د ملي منافعو خلاف حرکت کوي باید په اشد مجازات محکوم شي.

پاي